

ZADOVOLJSTVO ŠKOLOM

Snežana Markan

Osnovna škola Šećerana

Sažetak

Nastavni proces je složen i kompleksan proces u kojem sudjeluju učenici i učitelji. Od velike je važnosti interakcija i odnos učitelja i učenika, te okruženje u razredu koje pomaže da se nastava održava na obostrano zadovoljstvo. Osim toga, važnu ulogu imaju i roditelji. Oni su važna karika za suradnju s učiteljem i održavanjem dobrog ozračja na relaciji učitelj - učenik - roditelj. Zadovoljstvo školom predstavlja važan aspekt učeničkog doživljaja škole. Za socijalni i emocionalni razvoj djeteta vrlo je bitno ugodno i pozitivno ozračje. Također vrlo je bitno da učitelj svojim ponašanjem i odnosom prema učenicima kreira upravo pozitivno ozračje. Ovaj rad usmjeren je na učeničku i roditeljsku percepciju razrednog ozračja i zadovoljstva učenika i roditelja školom općenito. Temeljni cilj provedenog istraživanja bio je ispitati stavove roditelja i učenika o zadovoljstvu boravka u školi. U istraživanju je sudjelovalo 65 učenika i 71 roditelj. Dobivena je značajna povezanost u stavovima i mišljenjima učenika i roditelja o zadovoljstvu boravka u školi i kvaliteti školskog života. Dobiveni rezultati potvrđuju obostrano zadovoljstvo kvalitetom školskog života te školskog uspjeha vodeći računa o dobrobiti učenika i njegovim emocijama.

Ključne riječi: *dobrobit, kvaliteta školskog života, pozitivno ozračje, zadovoljstvo školom*

Uvod

Prema Vidić (2022) zadovoljstvo učenika školom definira se kao kognitivno-afektivna evaluacija zadovoljstva školskim iskustvom (Huebner, 1994). Osim toga, Vidić (2022) navodi kako je zadovoljstvo učenika školom izuzetno važno za kvalitetno odrastanje učenika te značajno doprinosi općem zadovoljstvu životom. Važno je da se djeca u školi dobro osjećaju jer pozitivna školska iskustva vode boljem akademskom uspjehu, pridonose razvoju pozitivne slike o sebi te djeluju na razvijanje kvalitetnih međuljudskih odnosa (Bezinović i sur., 2004; Perić, 2010).

Prva istraživanja zadovoljstva učenika školom započela su krajem pedesetih godina prošlog stoljeća. Prema Vidić (2022), Jackson i Getzels (1959) proveli su istraživanje kako bi ispitali psihološko zdravlje učenika u kontekstu njihova zadovoljstva školom te kako bi potvrdili pretpostavku da nezadovoljstvo školom, osim s funkcioniranjem učenika u učionici ima i niz drugih poveznica sa psihološkim zdravljem. Njihovim istraživanjem potvrđena je povezanost između zadovoljstva školom i akademskih postignuća učenika, kontrole emocija i odgovornosti u radu učenika. Zadovoljstvo učenika prepoznato je kao važan faktor koji utječe na akademska postignuća učenika, a ispituje se i u međunarodnim istraživanjima (OECD, 2017). U PISA istraživanju provedenom 2015. godine u 72 zemlje ispitivano je zadovoljstvo učenika životom, odnosno neki aspekti školske klime. Rezultati istraživanja pokazali su da su hrvatski učenici zadovoljniji školom od većine ostalih ispitivanih učenika. Čak 81 % ispitivanih učenika u hrvatskim školama osjeća pripadnost školi, a 47,8 % učenika jako je zadovoljno svojim životom, u odnosu na rezultate u zemljama članicama OECD-a gdje u prosjeku 73 % osjeća pripadnost školi, a 34,1 % učenika jako je zadovoljno svojim životom (OECD, 2017). U istraživanju provedenom u Hrvatskoj (Raboteg-Šarić i sur., 2009) pokazalo se kako su snažniji osjećaj školske kompetencije i manje negativnih osjećaja prema školi značajni prediktori boljšeg školskog uspjeha. Učenici koji imaju više negativnih osjećaja prema školi češće izostaju iz škole, dok su učenici koji su usmjereni prema učenju ujedno i zadovoljniji školom. Važnost istraživanja zadovoljstva školom očituje se u rezultatima istraživanja koja pokazuju da je manje vjerojatno da će učenici koji su zadovoljni školom i mogućnostima koje škola nudi napustiti školu te se pretpostavlja da će takvi učenici postići dobar akademski uspjeh (Baker i sur., 2001). Vidić (2022) navodi kako se općenito može zaključiti da učenici koji vole školu bolje odgovaraju na zahtjeve učitelja, uz to, lakše prihvaćaju školske obveze i razredna pravila ponašanja, dok oni učenici kojima se škola ne sviđa imaju tendenciju sve zahtjeve promatrati kroz negativnu perspektivu te su prema tome skloniji izbjegavati obveze i opirati se dogovorenim pravilima ponašanja (Ladd i sur., 2000). Dakle, zadovoljstvo učenika školom povezuje se sa željom za učenjem, a ne sa željom za izbjegavanjem rada. Perić (2010) navodi da je škola središnja institucija zadužena za poticanje rasta i razvoja ličnosti, također navodi da djeca osim stjecanja znanja, u njoj uče i o sebi i odnosima s drugim ljudima te u školi imaju mogućnost iskusiti uspjeh ili neuspjeh. Važno je da se djeca u školi dobro osjećaju jer pozitivna školska iskustva vode boljem akademskom uspjehu, pridonose razvoju pozitivne slike o sebi te djeluju na razvijanje kvalitetnih međuljudskih odnosa (Perić, 2010). Prema Perić (2010), škola bi trebala biti u funkciji razvoja ljudskih potencijala i nitko iz nje ne bi trebao izaći s osjećajem neuspjeha jer to poslije može imati posljedice na osobni rast i razvoj te bi ona trebala biti u stanju svima omogućiti osjećaj uspjeha, kao i težiti izvrsnosti, ali ne za svakoga na

istom području. Prema Biondić-Ivanković i sur., (2004) treba razviti sustav unutarnjeg vrednovanja kako bi se došlo do povratnih informacija o efektima odgojno-obrazovnog rada koje uz vanjsko vrednovanje predstavlja temelj za ostvarivanje ciljeva u odgoju i obrazovanju. Ostvarena samoregulacija značajno poboljšava opće školsko ozračje, motiviranost svih uključenih što se odražava na poboljšanje zadovoljstvom radom nastavnika, pozitivnijim stavom učenika prema školi, kao i na zadovoljstvo školom i povećano uključivanje roditelja (Biondić-Ivanković i sur., 2004). Biondić-Ivanković i sur. (2004) također navode kako povratnim informacijama učenici dobivaju kvalitetniju nastavu i bolju motivaciju, prvenstveno intrinzičnu, roditelji dobivaju kvalitetnije obrazovanje za svoju djecu, a nastavnici dobivaju mogućnost utjecanja na kvalitetu nastave. Iako su roditelji glavni odgajatelji svog djeteta, učitelji su ti koji mogu dati pravodobne informacije koje su važne za najbolji ishod za dijete. Za bolji učenikov uspjeh svakako je važno imati podršku roditelja. Uz svoju ljubav, potrebno je uključiti se u školovanje djeteta, ali na način da mu daju punu podršku i pomoć kada je potrebno. Suradnja roditelja ima za cilj uspješan i kvalitetan razvoj djeteta, te rezultat je napredovanje i razvoj djeteta/ učenika. Roditelji i učitelji trebaju biti ravnopravni u svojoj komunikaciji i međusobno se poštovati, jer dobrobit učenika je na prvom mjestu i zajedno se postavljaju odgojni ciljevi. U procesu obrazovanja valja voditi računa i o socijalnoj okolini djeteta te poticati uključenost roditelja u obrazovni proces. Obrazovanje je dio zajedničkog posla u kojemu sudjeluju i učenici i učitelji i roditelji.

Cilj istraživanja

Temeljni cilj provedenog istraživanja bio je ispitati stavove roditelja i učenika o zadovoljstvu boravka u školi i kvaliteti školskog života. Rad se temelji na ispitivanju učeničke i roditeljske percepcije razrednog ozračja, odnosa prema školi i unutar škole, odnosa sa drugim učenicima, o organizaciji škole, nastavi, ocjenjivanju, komunikaciji te razvoju životnih vještina.

Metodologija

Za potrebe istraživanja Tim za kvalitetu OŠ Šećerana koji čine ravnateljica, pedagoginja, dvije učiteljice razredne nastave, dvije nastavnice i kao kritički prijatelj knjižničarka, izradio je online upitnik u aplikaciji Microsoft Teams. Istraživanje je provedeno u OŠ Šećerana u vremenu od 1. do 31. svibnja 2025. Upitnik za učenike i roditelje sastojao se od 10 tvrdnji, sljedećih varijabli: odnos prema školi i unutar škole,

odnosi s drugim učenicima, nastava i ocjenjivanje, razvoj životnih vještina, upravljanje i organizacija škole te komunikacija.

Učenicima su bile ponuđene sljedeće tvrdnje:

1. U školi se bojim nekih učenika.
2. U školi se osjećam uspješno.
3. Povremeno se plašim neuspjeha u školi.
4. Rado sudjelujem u školskim aktivnostima.
5. Znam svoje ocjene.
6. Često razvijamo vještinu suradnje i pomaganja na satu razrednika.
7. U školi mogu birati izvannastavne aktivnosti.
8. Trebam pomoć u rješavanju domaće zadaće.
9. Često me boli trbuh ili glava kada trebam ići u školu ili tijekom nastave.
10. U školi se osjećam sigurno.

Roditeljima su bile ponuđene sljedeće tvrdnje:

1. Moje dijete se boji nekih učenika.
2. Moje dijete se u školi osjeća uspješno.
3. Moje se dijete plaši neuspjeha u školi.
4. Moje dijete rado sudjeluje u školskim aktivnostima.
5. Moje dijete zna svoje ocjene.
6. Moje dijete razvija vještinu suradnje i pomaganja.
7. Moje dijete može birati izvannastavne aktivnosti.
8. Moje dijete treba pomoć u rješavanje domaće zadaće.
9. Moje dijete često boli trbuh ili glava kada treba ići u školu ili tijekom nastave.
10. Moje dijete se u školi osjeća sigurno.

Na ponuđene tvrdnje i učenici i roditelji odgovarali su ponuđenim odgovorima: nikada, vrlo rijetko, povremeno, često i uvijek.

Rezultati i rasprava

Prikazani podatci dobiveni su putem Upitnika. Upitnik je bio anoniman te je putem Google obrasca prosljeđen u roditeljske grupe. Upitnik je ispunilo 65 učenika i 71 roditelj. Podaci su prikupljeni kako bi se istražili i ispitali stavovi učenika i roditelja o zadovoljstvu boravka u školi.

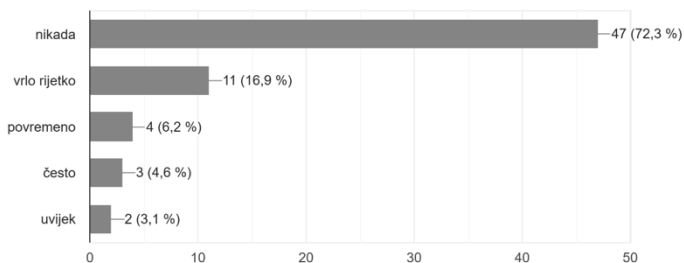
Prezentirani su najznačajniji rezultati anketa sagledani s dva aspekta (učenik – roditelj) i napravljena je paralelna usporedba rezultata.

1. tvrdnja:

Učenici

U školi se bojim nekih učenika.

65 odgovora

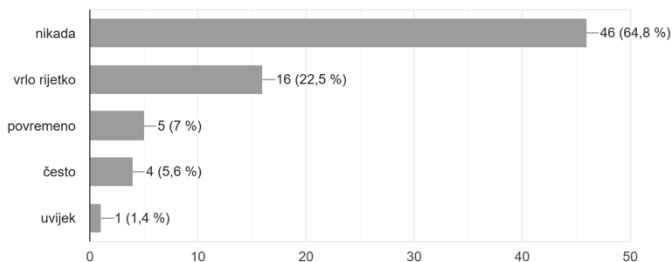

Grafikon 1. U školi se bojim nekih učenika

Roditelji

Moje dijete se boji nekih učenika.

71 odgovor

Grafikon 2. Moje dijete se boji nekih učenika

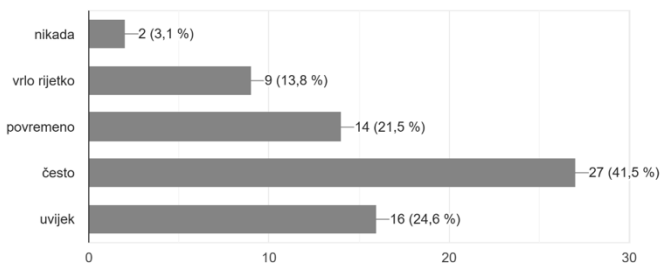
Grafikon 1. prikazuje da se 72,3 % učenika nikada ne boji nekih učenika, a 16,9 % se vrlo rijetko boji nekih učenika. Rezultat ankete roditelja na isto pitanje (Grafikon 2.) skoro je identičan kao i rezultat učenika. Rezultat anketa potvrđuje da se učenici u školi osjećaju sigurno i da se vrlo rijetko boje nekih učenika. Osim odnosa učitelja i učenika, važnu ulogu u formiranju zadovoljstva školom čine odnosi među učenicima. Pozitivni odnosi među vršnjacima, njihova povezanost i suradnja izuzetno je važan aspekt djetinjstva. Učenici koji se druže s vršnjacima koji imaju razvijene pozitivne stavove prema školi i sami imaju pozitivne stavove, zadovoljniji su školom i svojim životom.

2. tvrdnja:

Učenici

U školi se osjećam uspješno.

65 odgovora

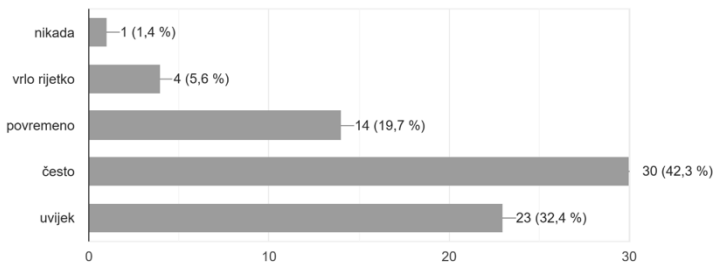

Grafikon 3. U školi se osjećam uspješno

Roditelji

Moje dijete se u školi osjeća uspješno.

71 odgovor

Grafikon 4. Moje dijete se u školi osjeća uspješno

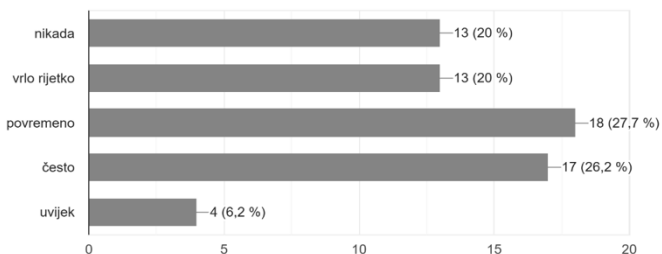
Često se u školi uspješno osjeća 41,5 % učenika, uvijek 24,6 % (Grafikon 3.), a i roditelji su mišljenja njih 42, 3 % da se njihovo dijete često osjeća uspješno u školi, 32,4 % roditelja misli da se njihovo dijete uvijek osjeća uspješno u školi, a 19,7 % povremeno (Grafikon 4.). Ovi rezultati pokazuju da i učenici i roditelji misle da u školi vlada dobro radno ozračje i da se učenici u školi osjećaju uspješno. Takvo pozitivno ozračje promiče aktivno učenje, kreativnost, suradnju, komunikaciju i povezanost učenika te onemogućava svaki oblik nasilja. Istraživanja pokazuju povezanost između školske klime u kojoj prevladava toplina, emocionalna podrška i međusobno povjerenje u odnosima između učitelja i učenika sa zadovoljstvom školom učenika.

3. tvrdnja

Učenici

Povremeno se plašim neuspjeha u školi .

65 odgovora

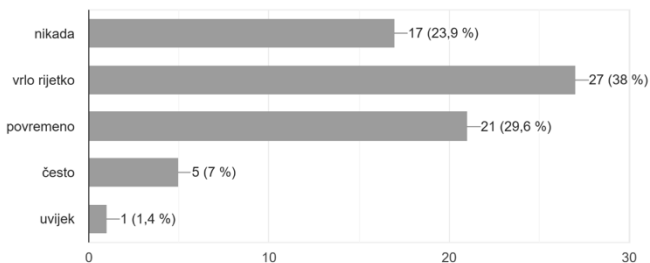

Grafikon 5. Povremeno se plašim neuspjeha u školi (učenici)

Roditelji

Moje se dijete plaši neuspjeha u školi .

71 odgovor

Grafikon 6. Moje se dijete plaši neuspjeha u školi (roditelji)

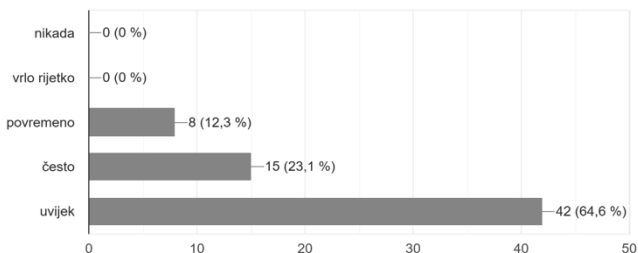
Rezultati odgovora o neuspjehu u školi se ne podudaraju u nekim konstatacijama. Najveća razlika je u odgovoru često, učenici njih 26% se često boje neuspjeha, dok samo 7 % roditelja misle da im se dijete plaši neuspjeha u školi. Ovi rezultati pokazuju da roditelji vjeruju u svoju djecu i sigurni su da su im djeca zadovoljna i uspješna. Osim školskog okruženja, na zadovoljstvo školom učenika utječu i obiteljski odnosi. Naime, istraživanja pokazuju da su učenici koji pokazuju snažniju privrženost roditeljima ujedno i zadovoljniji školom. Općenito se pokazalo da stresne situacije u životu smanjuju zadovoljstvo školom učenika, a posebno se ističu stresne situacije koje su nastale u obitelji. Takve situacije mogu značajno smanjiti osjećaj zadovoljstva školom učenika.

4. tvrdnja

Učenici

Rado sudjelujem u školskim aktivnostima.

65 odgovora

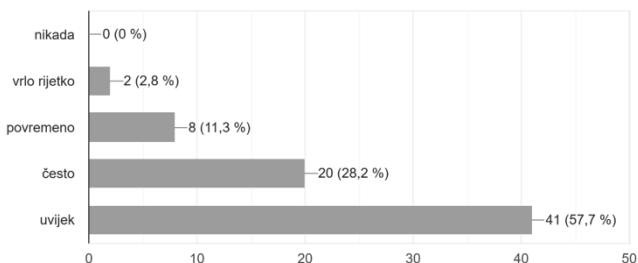

Grafikon 7. Rado sudjelujem u školskim aktivnostima

Roditelji

Moje dijete rado sudjeluje u školskim aktivnostima.

71 odgovor

Grafikon 8. Moje dijete rado sudjeluje u školskim aktivnostima

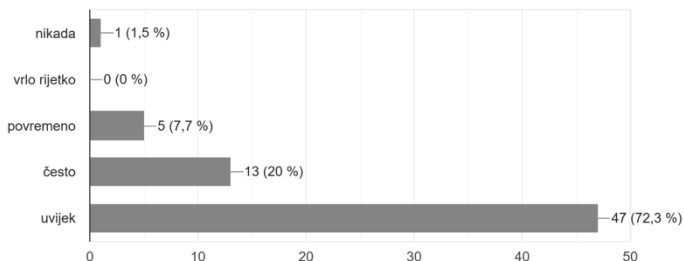
Učenci uvijek rado sudjeluju u školskim aktivnostima, odgovorilo je njih 64,6 %, a i roditelji njih 57,7 % su mišljenja da im djeca rado sudjeluju u školskim aktivnostima. Školske aktivnosti pružaju mogućnost učenicima da se osjećaju kompetentno i samostalno u svom radu, a povezuju se s pozitivnim stavovima prema školi. Istraživanje koje je provedeno u Hrvatskoj pokazalo je da dimenzije pozitivnog razredno-nastavnog ozračja doprinose većoj samoučinkovitosti učenika što utječe na angažiranost učenika te posljedično dovodi do većeg zadovoljstva učenika školom (Vidić, 2021).

5. tvrdnja

Učenci

Znam svoje ocjene.

65 odgovora

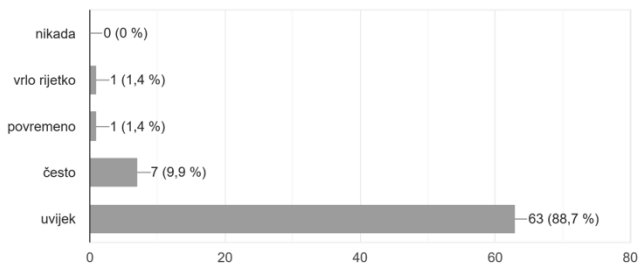

Grafikon 9. Znam svoje ocjene

Roditelji

Moje dijete zna svoje ocjene.

71 odgovor

Grafikon 10. Moje dijete zna svoje ocjene

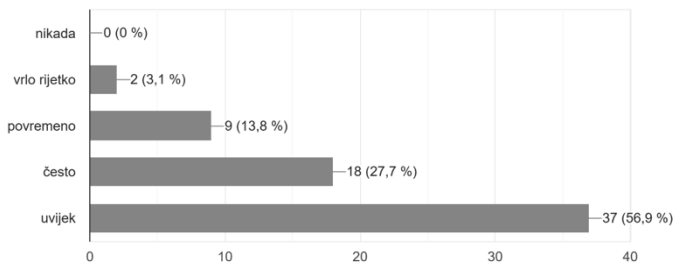
Grafikon 9. prikazuje rezultat ankete iz koje saznajemo da 72,3 % ispitanih učenika uvijek zna svoje ocjene dok iz Grafikona 10. vidimo da 88,7 % roditelja zna da mu dijete zna svoje ocjene. Sposobnost učitelja da kvalitetno organizira i provodi nastavu povezana je sa zadovoljstvom učenika školom. Istraživanja pokazuju da je zadovoljstvo učenika školom snažno povezano sa stupnjem jasnoće pravila u razredu te njihovim provođenjem (Baker i sur., 2001). Odnosi između učitelja i učenika predstavljaju najvažniji dio u formiranju učenikovog zadovoljstva školom.

6. tvrdnja

Učenici

Često razvijamo vještinu suradnje i pomaganja na satu razrednika.

65 odgovora

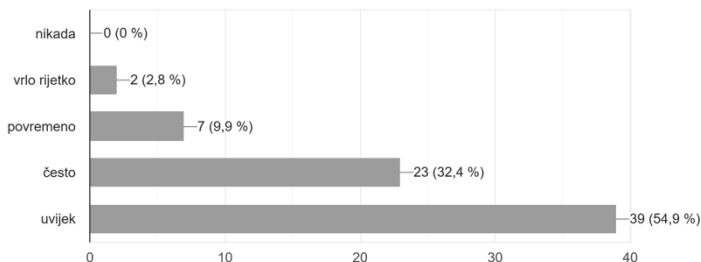

Grafikon 11. Često razvijamo vještinu suradnje i pomaganja na satu razrednika

Roditelji

Moje dijete razvija vještinu suradnje i pomaganja..

71 odgovor

Grafikon 12. Moje dijete razvija vještinu suradnje i pomaganja

Polovina ispitanih učenika, ali i roditelja mišljenja je da se u školi razvija vještina suradnje i pomaganja. Nužno je da su odnosi koji vladaju među dionicima odgojno-obrazovnog procesa temeljeni na međusobnom poštivanju i uvažavanju jer je pozitivna i poticajna razredna klima jedan od najvažnijih preduvjeta za uspješno učenje. Privrženost u školi gotovo je jednako bitna kao i privrženost u obitelji, a učitelji značajan dio dana predstavljaju oslonce i modele koji su djeci gotovo zamjena za roditelje. Prema (Bezinović i sur., 2004) djeca bi trebala voljeti školu, jer bi to imalo zaštitni učinak na njihovo mentalno zdravlje i ukupno pospješilo motivaciju za učenje i školski uspjeh. Promicanje dobrobiti učenika treba biti najvažniji zadatak škole jer jedino tako naši učenici mogu odrasti u zdrave i socijalno prilagođene osobe koje doprinose razvoju društva. Rezultati provedenog istraživanja pokazuju kako se uglavnom velika većina učenika, a isto tako i roditelja slaže oko puno stvari, na primjer o pozitivnom odnosu prema školi i unutar škole, o odnosu s drugim učenicima, o osjećaju sigurnosti, pravednosti prema svakom učeniku, promicanju dobrobiti učenika, osiguravanju podrške, ocjenjivanju i organizaciji škole. Dobiveni rezultati istraživanja o zadovoljstvu školom učenika i roditelja ne odstupaju od rezultata PISA istraživanja provedenom 2015. godine. Rezultati PISA istraživanja pokazuju da čak 81 % ispitivanih učenika u hrvatskim školama osjeća pripadnost školi, a 47,8 % učenika jako je zadovoljno svojim životom, dok naši rezultati pokazuju da je 51,5 % učenika jako zadovoljno životom.

Zaključak

Školski tim za kvalitetu u suradnji s ostalim dionicima odgojno-obrazovnog procesa (učenici, roditelji) proveo je istraživanje putem ankete o zadovoljstvu školom učenika i roditelja. Rezultati prikazanog istraživanja ukazuju da u našoj školi prevladava dobro, poticajno i motivirajuće radno ozračje i da su i učenici i roditelji zadovoljni školom i kvalitetnim školskim životom. Zadatak svake škole treba biti omogućavanje osjećaja sigurnosti i pravednosti prema svakom učeniku. Škola je važna za samopouzdanje učenika i vrlo je važno da učenici budu zadovoljni školom i nastavom kako bi imali bolje rezultate. Učenike treba poticati na veću samostalnost, veća očekivanja, ali im uzajamno isto to i davati. Uz vršnjačke odnose, jedna od važnih čimbenika zadovoljstvom je suradnja učenika s učiteljima. Učeniku treba poticati samostalni razvoj kroz školovanje na način da mu se potiče želja za učenjem kroz međusobno povjerenje s učiteljem, razvija njegovo produktivno razmišljanje, stvara zanimanje i radoznalost. Učitelji bi, između ostalog, trebali ukazivati na važnost primjerene socijalizacije učenika te voditi brigu o njihovu međusobnom povezivanju. Učenici bi u takvom okruženju stekli osjećaj sigurnosti i samopouzdanje koje bi im omogućilo kvalitetno obra-

zovanje, dobrobit i razvijanje pozitivnih osobina. Zadovoljstvo školom predstavlja temelj kvalitetnog odrastanja i obrazovanja učenika. Učitelj ima veliki utjecaj na razvoj učenika, ali jednako tako utjecaj ima njegova obitelj i okolina koja ga podržava. Iz svega proizlazi kako je važno kontinuirano pratiti i ispitivati jesu li učenici zadovoljni školom. Učitelji bi trebali redovito provjeravati jesu li njihovi učenici zadovoljni školskim životom jer samo tako mogu pravovremeno reagirati i spriječiti nastajanje negativnih posljedica nezadovoljstva.

Literatura

1. Baker, J., Derrer, R., Davis, S., Dinklage-Travis, H., Linder, D., i Nicholson, M. (2001). The flip side of the coin: Understanding the school's contribution to dropout and completion. *School Psychology Quarterly*, 16(4), 406-426. <https://doi.org/10.1521/scpq.16.4.406.19901>
2. Bezinović, P. i Ristić Dedić, Z. (2004). *Škola iz perspektive učenika: Smjernice za promjene*. Institut za društvena istraživanja u Zagrebu, Centar za istraživanje i razvoj obrazovanja.
3. Biondić-Ivanković, P., Brlas, S., Matošević, Lj., Pofuk, Lj., i Štetić, I. (2004). Zadovoljstvo učenika, roditelja i nastavnika školom u svjetlu rasterećenja učenika i nastavnog procesa u srednjoj školi (pregled rezultata istraživanja). *Life and school: journal for the theory and practice of education = Leben und schule*, 50(12); str. 55-64. <https://hrcak.srce.hr/clanak/40236>
4. Ladd, G., Buhs, E., & Seid, M. (2000). Children's initial sentiments about kindergarten: Is school liking an antecedent of early classroom participation and achievement? *Merrill Palmer Quarterly*, 46(2), 255-279. <https://doi.org/10.2307/23093716>
5. OECD (2017.), *Rezultati PISA 2015. (svezak III): Dobrobit učenika*, PISA, OECD Publishing, Pariz, <https://doi.org/10.1787/9789264273856-en>
6. Perić, B. (2010). Škola u očima učenika. *Školski vjesnik: časopis za pedagoškijsku teoriju i praksu*, 59(1); str. 127-146. <https://hrcak.srce.hr/clanak/122469>
7. Raboteg-Šarić, Z., Šakić, M., i Brajša-Žganec, A. (2009). Kvaliteta života u osnovnoj školi: povezanost sa školskim uspjehom, motivacijom i ponašanjem učenika. *Društvena istraživanja*, 18(4-5), 697-716. <https://hrcak.srce.hr/42593>
8. Vidić, T. (2021). Zadovoljstvo učenika školom: uloga klime u razredu, samoeфикаsnosti i angažmana. *Međunarodni časopis za kognitivna istraživanja u znanosti, inženjerstvu i obrazovanju (IJCRSEE)*, str. 347-357.
9. Vidić, T. (2022). Kako i zašto mjeriti zadovoljstvo učenika školom. *Napredak: Časopis za interdisciplinarna istraživanja u odgoju i obrazovanju*, 163(1-2); str. 201-218. <https://hrcak.srce.hr/clanak/404235>

SATISFACTION WITH SCHOOL

Abstract

The teaching process is a complex process in which students and teachers participate. The interaction and relationship between students and teachers is of great importance, as well as the classroom environment, which ensures that classes are held to mutual satisfaction. Beside that, parents also have an important role. They are an important link for the cooperation with teachers and maintaining a good atmosphere in the student – teacher – parent relation.

The satisfaction with school presents an important aspect of the student's school perception, for the social and emotional development of children, and a pleasant and positive atmosphere is important.

It is also important that the teacher creates a positive environment towards the students with their actions and relationships. This paper is directed for the student and parental perception of the classroom environment and their satisfaction with school in general. The main goal of this conducted survey was to examine attitudes of teachers and students about their satisfaction with their school stay. 65 students and 71 parents participated in this research. A significant connection in attitudes and opinions was discovered, regarding their satisfaction in school and the quality of school life. The obtained results confirm satisfaction on both sides regarding the school life and school success by taking care about the welfare of students and their emotions.

Key words: *welfare, quality of school life, positive environment, school satisfaction*